

В. Г. Гримич

Андрич Іво

АНДРИЧ Іво (Andriћ Ivo; 09. 10. 1892, с. Долац, передмістя Травника, Боснія – 13. 03. 1975, Белґрад) – боснійський і сербський письменник, громадський діяч. Дійсний член Сербської АН (1946), член-кореспондент Югославської (1951) та Словенської (1953) академій наук і мистецтв, почесний доктор наук Сараєвського і Краківського університетів; депутат Скупщини Боснії і Герцеговини та Союзної скупщини Югославії. Нобелівська премія за літературу (1961). Закінчив гімназію у Сараєві (1911); літературу й історію слов'ян вивчав в університетах Заґреба, Відня, Кракова, Граца, де 1924 захистив докторську дисертацію. Під час 1-ї світової війни за підозрою у нелояльності до австро-угорської влади майже рік перебував у кількох в'язницях та на засланні у рідній Боснії, поблизу Травника. В 1921–41 працював у дипломатичних представництвах Югославії у Римі, Парижі, Мадриді, інших європейських столицях, в останні роки – посол у Берліні.

Творчий шлях починав як поет: перші поезії опубліковані 1911–12 у сараєвському часописі «Босанска вила», перша добірка поезій з'явилася у колективному збірнику «Hrvatska mlada lirika», виданому 1914 у Заґребі. 1918 і 1920 там само вийшли друком 2 книги поетично-медитативної прози «Ex ponto» та «Nemiri», головним мотивом яких було болісне прагнення-шукання абсолютного у дусі С. К'єркеґора. Опубліковане 1920 у Белґраді перше оповідання А. «Пут Али ћерзелеза» – смілива інтерпретація поетичної перлини боснійського мусульманського епосу – виявила у модерного поета-верлібриста хист до прози. Три збірники оповідань, що вийшли у міжвоєнний період, а також повоєнні «Изабране приповетке» (Сарајево, 1945), «Мост на Жепи. Приповетке» (1947), «Нове приповетке» (1948; обидва – Белґрад), «Priča o vezirovom slonu» (Zagreb, 1948; Беоґрад, 1952) засвідчили зростання таланту А. Світову славу письменникові принесли створені ним у 40-х

рр. романи «Травничка хроника. Конзулска времена» (1942) та «На Дрини ћуприја. Вишеградска хроника» (1943; обидва – Белград, 1945), роман «Госпођица» (1944, видана – Сараєво, 1945), повісті «Зеко» (1950) і «Проклета авлија» (1954, обидві – Белград).

По смерті опублікований незакінчений роман «Омер-паша Латас», близький за концепцією до перших двох великих творів, і, можливо, також задуманий як «хроніка», цього разу «Сараєвська». Близькі за драматичною тональністю до екзистенційного світовідчуття, історичні романи А. водночас випромінюють потужний заряд гуманності й незнищеного оптимізму, є історією не фактів і подій, а історією людини та її долі. Серед епізодичних персонажів «Мосту на Дрині» своєю болісно-трагічною історією справляє незабутнє враження постать українського вояка австро-угорського війська Федун, причиною загибелі якого стала його власна щирість і душевна чистота. Вагомий внесок А. у літературознавчу есеїстику представлений публікаціями різних років про значення для історії культури творчості П. Негоша, В. Караджича, С. Матавуля, П. Кочича, З. Джумгура та інших. Українською мовою окремі твори А. переклали С. Панько, І. Ющук, М. Шпаковатий, Є. Пащенко, З. Гончарук та інші.

Основні твори

укр. перекл. – Проклятий двір. 1957; Міст на Дрині. Вишеградська хроніка. 1957; 1977; Зеко. 1958; Притча про візирогого слона та інші новели. 1973; Оповідки з дитинства. 1981; Знаки вздовж дороги. 1991 (усі – Київ).

Рекомендована література

1. Василенко П. Повість югославського письменника українською мовою // ЛГ. 1957, 22 жовт.;
2. Ющук І. Співець людяності // Андрич І. Притча про візирогого слона та інші новели. К., 1973;
3. Панько С. Нобелівський лауреат // Дороги, друзі... Нотатки письменника. Уж., 1974;
4. Ющук І. Через минуле до сучасності // Андрич І. Міст на Дрині. Вишеградська хроніка. К., 1977;
5. Рудяков П. Між вічністю і часом: життя і творчість Іво Андрича. К., 2000.

Бібліографічний опис:

Андрич Іво / В. Г. Гримич// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-44160>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).